

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

ADVIES VAV/2023/1

In haar vergadering van 20 januari 2023 om 10u00 heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

Mevrouw Kaat Leus, voorzitter, de heer Steven Van Hecke, ondervoorzitter, en mevrouw Karen Deckers (effectieve leden), de heer Thomas Van Langenhove, de heer Edwin Lefebre, mevrouw Sofie Mariën en mevrouw Sofie Hennau (plaatsvervangende leden).

beraadslaagd over de hiernavolgende vragen die door mevrouw Staes namens het lokaal bestuur van de gemeente Zwijndrecht bij e-mails van 21 december 2022 en 11 januari 2023 werden voorgelegd:

- 1) Hoe formuleren wij het best onze vraag, in het geval er vastgehouden wordt aan de beslissing om alsnog tot een fusie over te gaan, ook al zou één van de andere gemeenten toch niet voor een fusie kiezen?
- 2) Is ons alternatief (m.n. *“Moet de gemeente Zwijndrecht fuseren met de gemeenten Beveren en Kruibeke op 1 januari 2025?”*) een goede vraag? (als er gekozen wordt om te fuseren met de drie gemeenten, en misschien toch ook als er gekozen wordt om nog steeds te fuseren met één van de andere gemeenten) .
- 3) Op de website van ABB staan een aantal modeldocumenten, maar ontbreken er volgens mij ook een aantal (bv. Oproepingsbrief voor potentiële deelnemers, proces-verbaal, oproeping getuigen, aanstellingsbrieven voor voorzitters en bijzitters, formulieren die de voorzitter tijdens en na de stemming moet invullen, enz.). Zijn die beschikbaar of moeten we deze zelf maken?
- 4) Ik vond geen informatie terug over wie als getuige kan optreden tijdens de stemming, hoeveel getuigen mogelijk zijn, enz. Is de werkwijze ongeveer hetzelfde als bij de verkiezingen?
- 5) Er wordt in het besluit van de Vlaamse regering gesproken over presentiegelden, maar niet over het bedrag. Hoeveel bedraagt het presentiegeld?

ADVIES VAN DE VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

1. Ontvankelijkheid

De vraag handelt over een mogelijke vrijwillige fusie van de gemeente Zwijndrecht met de gemeente Beveren en/of Kruibeke. In de gemeenteraad van 27 oktober 2022 werd door gemeente Zwijndrecht besloten om haar principiële goedkeuring te hechten aan een vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Zwijndrecht, Beveren en/of Kruibeke vanaf 1 januari 2025. In navolging van deze beslissing zou in de loop van september/oktober 2023 in Zwijndrecht een gemeentelijke volksraadpleging gehouden worden, vooraleer over te gaan tot een definitieve beslissing.

2. Vraag en situering

Bij e-mails van 21 december 2022 en 11 januari 2023 stelde mevrouw Staes namens het lokaal bestuur van de gemeente Zwijndrecht bepaalde adviesvragen. De vragen hebben betrekking op een aantal technische aspecten. Daarnaast informeert het lokaal bestuur naar de juistheid van hun vraagstelling.

3. Beoordeling van de adviesvragen door de VAV

- 1) *Hoe formuleren wij het best onze vraag, in het geval er vastgehouden wordt aan de beslissing om alsnog tot een fusie over te gaan, ook al zou één van de andere gemeenten toch niet voor een fusie kiezen? Is de vraagstelling “Moet de gemeente Zwijndrecht fuseren met de gemeente Beveren en/of gemeente Kruibeke op 1 januari 2025?” dan correct?*
- 2) *Is ons alternatief (m.n. “Moet de gemeente Zwijndrecht fuseren met de gemeenten Beveren en Kruibeke op 1 januari 2025?”) een goede vraag? (als er gekozen wordt om te fuseren met de drie gemeenten, en misschien toch ook als er gekozen wordt om nog steeds te fuseren met één van de andere gemeenten)*

Beide vragen worden hieronder samen behandeld.

Artikel 307 van het DLB vereist dat de vragen waarop de volksraadpleging betrekking heeft, zo worden geformuleerd dat met ja of nee kan worden geantwoord. Uit de vraag moet duidelijk blijken waarover men de bevolking wenst te raadplegen. Een vraag mag niet voor interpretatie vatbaar zijn. Om deze reden is het gebruik van “en/of” in de vraagstelling niet toegelaten.

Het is o.i. belangrijk om de burger zo veel mogelijk vrijheid te geven in zijn antwoorden zodat hij zich onbevangen en transparant kan uitspreken. Het stellen van meerdere vragen kan

hiertoe bijdragen. De interpretatie van antwoorden op meerdere vragen kan mogelijks minder evident zijn, maar biedt meer nuttige en relevante informatie aan het bestuur en verhoogt te dezen door de geboden keuzemogelijkheden de betrokkenheid van de burger bij het besluitvormingsproces.

Om deze reden adviseert de adviescommissie om de vraag op te splitsen tot volgende vragen, namelijk:

1. Bent u voorstander van een fusie tussen de drie gemeenten Zwijndrecht, Beveren en Kruiseke? JA/NEE
2. Bent u voorstander van een fusie tussen de twee gemeenten Zwijndrecht en Beveren? JA/NEE
3. Bent u voorstander van een fusie tussen de twee gemeenten Zwijndrecht en Kruiseke? JA/NEE

In de informatiebrochure of de bijkomende toelichting moet gemeld worden dat de kiezer alle vragen dient te beantwoorden.

- 3) *Op de website van ABB staan een aantal modeldocumenten, maar ontbreken er volgens mij ook een aantal (bv. Oproepingsbrief voor potentiële deelnemers, proces-verbaal, oproeping getuigen, aanstellingsbrieven voor voorzitters en bijzitters, formulieren die de voorzitter tijdens en na de stemming moet invullen, enz.). Zijn die beschikbaar of moeten we deze zelf maken?*

De beschikbare modellen staan op <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/modeldocumenten>. Die documenten die niet in deze lijst staan worden inderdaad door het lokaal bestuur opgemaakt.

- 4) *Ik vond geen informatie terug over wie als getuige kan optreden tijdens de stemming, hoeveel getuigen mogelijk zijn, enz. Is de werkwijze ongeveer hetzelfde als bij de verkiezingen?*

In de huidige regelgeving is er niets bepaald over de aanwezigheid van getuigen tijdens de stemming. Deze commissie oordeelde eerder al in het [advies 2017/2](#) dat “gelet op de transparantie van de organisatie van een volksraadpleging de commissie van oordeel is dat getuigen kunnen worden toegelaten bij de stemverrichtingen en de stemopnemingsverrichtingen”.

De regelgeving rond de verkiezingen, opgenomen in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet, kan hierbij een leidraad vormen. Uiteraard mogen de getuigen de stemming niet beïnvloeden.

- 5) *Er wordt in het besluit van de Vlaamse regering gesproken over presentiegelden, maar niet over het bedrag. Hoeveel bedraagt het presentiegeld?*

Artikel 15, derde lid van het Besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 'betreffende de organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging en een volksraadpleging in het district, en betreffende de samenstelling en de werking van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen' (hierna: BVR van 18 mei 2018) stelt dat de leden stembureau recht hebben op een presentiegeld dat gelijk is aan het presentiegeld, vermeld in artikel 1, §1, van het Besluit van de Vlaamse Regering van 29 september 2017 'tot regeling van de kosten voor de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen'. Eenzelfde bepaling is in artikel 18, tweede lid, van het BVR van 18 mei 2018 opgenomen voor de leden van het telbureau.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

De voorzitter
Kaat LEUS